

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันบทบาทของการเลี้ยงสัตว์ของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป ในอดีตมนุษย์นิยมเลี้ยงสัตว์เพียงเพื่อประโยชน์อย่างอื่นในลักษณะของการใช้งาน แต่ด้วยลักษณะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์มีขนาดครอบครัวเล็กลง ทำให้รู้สึกเหงาและโดดเดี่ยว ประกอบกับสังคมที่มีภาวะการแข่งขันที่สูงขึ้น ส่งผลต่อสภาวะอารมณ์ของมนุษย์ให้มีความตึงเครียดเพิ่มขึ้น ดังนั้น การเลี้ยงสัตว์จึงเปลี่ยนไปเป็นการเลี้ยงแบบสัตว์เลี้ยงที่ใช่เพื่อเป็นเพื่อนคลายเหงาและผ่อนคลายทางอารมณ์ความตึงเครียดได้เป็นอย่างดี จนถึงขนาดว่าในบางครอบครัวให้ถือว่าเป็นสมาชิกภายในครอบครัวเลยทีเดียว สัตว์เลี้ยงที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือสุนัขและแมว เพราะสุนัขเป็นสัตว์ที่มีความน่ารัก ฉลาดแสนรู้ มีนิสัยซื่อสัตย์และรักเจ้าของ ส่งผลให้พฤติกรรมการเลี้ยงสุนัขเปลี่ยนแปลงไป จากสัตว์คู่กายยามล่าสัตว์เปลี่ยนเป็นยามเฝ้าบ้าน กลายเป็นเพื่อนรัก และเข้าสู่สถานะสัตว์เลี้ยงในเชิงพาณิชย์ โดยปัจจุบันหากไม่นับรวมสุนัขที่มีการเพาะพันธุ์จำหน่าย พบว่าข้อมูลทั่วประเทศมีฟาร์มเพาะพันธุ์สุนัขมากกว่า 500 ฟาร์ม จำนวนสุนัขที่มีเจ้าของทั่วประเทศมีราว 5 ล้านตัว รองลงมาเป็นแมวซึ่งมีอยู่ราว 1.5 ล้านตัวทั่วประเทศ (บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด, 2552) ทั้งนี้ มีผลการวิจัยของคุณหมอพิท เวดเดอร์เบิร์น ซึ่งเป็นสัตวแพทย์ชาวไอร์แลนด์ผู้มีชื่อเสียงลงไว้ในหนังสือพิมพ์ไอริช อินดิเพนเด้นท์ซึ่งพรรณนาถึงพลังแห่งการเยียวยารักษาของแมวและสุนัข โดยกล่าวว่า สัตว์เลี้ยงมีคุณสมบัติต่อสุขภาพคนเราอย่างยิ่งจนน่าที่จะจัดไว้เป็นยาสำหรับหมอใช้เขียนใบสั่งให้แก่คนไข้ เนื่องจากพบหลักฐานว่าทั้งแมวและสุนัขให้ผลดีต่อการเยียวยารักษาที่ดีกว่ายาหลายขนานที่ใช้กันอยู่ทุกวันนี้¹

เมื่อสุนัขและแมวเป็นสัตว์เลี้ยงที่ได้รับความนิยมเลี้ยงมากที่สุด จึงทำให้เกิดธุรกิจการจำหน่ายสุนัขและแมวขึ้นเป็นจำนวนมาก ผู้ประกอบธุรกิจต่างแข่งขันทางธุรกิจเพื่อมุ่งแต่เพียงหวังผลกำไร แต่ไม่มีความรู้ ขาดความสนใจในสวัสดิภาพของสัตว์ (Animal Welfare) ก่อหน้าออกจำหน่ายส่งผลให้สุนัขและแมวที่จะจำหน่ายแก่ผู้ซื้อไม่แข็งแรงสมบูรณ์ ติดเชื้อ หรืออาจมีความบกพร่องตั้งแต่กำเนิดทางพันธุกรรมหรือจากการเพาะพันธุ์ที่ไม่มีคุณภาพ ผลกระทบที่ตามมาและเป็น

---

¹ พงษ์เฝ้า หอสถิตธรรม. "อันเกี่ยวกับความผูกพันของคน-สัตว์เลี้ยง และสุขภาพ (About Human-Pet bond and Health !)," สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2559, <http://chiangmaichotanavet.blogspot.com/2009/12/blog-post.html>.

ปัญหาที่พบมากในปัจจุบันคือ เมื่อผู้ซื้อรับมอบสุนัขและแมวที่ตกลงซื้อจากผู้ประกอบธุรกิจกลับพบอาการเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขและแมว แต่เมื่อเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบก็จะได้รับการปฏิเสธ โดยอ้างว่าความเจ็บป่วยบกพร่องดังกล่าวเกิดขึ้นภายหลังที่ซื้อไปและเกิดจากผู้ซื้อที่ดูแลสัตว์เลี้ยงไม่ดีเอง

กรณีตัวอย่างของนายสีบพงษ์ สุวดีพานิช ผู้ที่ซื้อแมวจากผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงที่ตั้งอยู่ที่ตลาดนัดสวนจตุจักรอันเป็นแหล่งขายสัตว์เลี้ยงแหล่งใหญ่แห่งหนึ่ง โดยก่อนทำการตกลงซื้อ ผู้ประกอบธุรกิจได้ให้คำรับรองด้วยวาจาว่าแมวตัวที่ตกลงซื้อ มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ไม่มีประวัติการป่วย หรือติดเชื้อโรคแต่อย่างใด แต่ไม่มีใบรับรองสุขภาพหรือประวัติการทำวัคซีนมอบให้แก่ผู้ซื้อ หลังจากตกลงซื้อและรับมอบแมวตัวดังกล่าวมาแล้ว ปรากฏว่าแมวมีอาการผิดปกติหลังจากรับมอบมาได้เพียงวันเดียวเท่านั้น จึงได้รับพาแมวไปรักษาที่คลินิกและโรงพยาบาลสัตว์หลายแห่ง ซึ่งทุกที่ต่างลงความเห็นว่าอาการเจ็บป่วยเป็นโรคและติดเชื้อโรคที่มีมาอยู่ก่อนจำหน่าย ผู้ซื้อพยายามทำการรักษาทุกวิถีทางเพื่อยื้อชีวิตแมวนั้นเป็นที่รักไว้แต่ก็ไม่สามารถทำได้ ทั้งยังสูญเสียเงินในการรักษาไปเป็นจำนวนมาก เมื่อเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบก็กลับได้รับการปฏิเสธ จนต้องร้องเรียนไปยังคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ซึ่งใช้ระยะเวลาที่ยาวนานแต่ก็ยังไม่สามารถตกลงกันได้ จนสุดท้ายต้องดำเนินการฟ้องคดี ในคดีหมายเลขดำที่ ผบ.6848/2554 ของศาลแขวงนนทบุรี คดีดังกล่าวผู้ซื้อได้ฟ้องให้ผู้ประกอบธุรกิจชดเชยเยียวยา ค่าสัตว์เลี้ยงตามราคาซื้อขาย เป็นเงินจำนวน 17,000 บาท ค่ารักษารวมค่าสัตวแพทย์เป็นเงินจำนวน 3,285 บาท ค่าเสียหายอื่นๆ ที่ผู้บริโภคต้องเสียไป 4,000 บาท รวมดอกเบี้ยย รวมเป็นเงินที่เรียกร้องให้ ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบทั้งสิ้นเป็นเงินจำนวน 23,985 บาท แม้กฎหมายจะเปิดโอกาสให้สามารถฟ้องคดีและเรียกค่าเสียหาย แต่การเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจชดเชยความเสียหายนั้น ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจและขึ้นอยู่กับกรณีว่าตกลงกันได้เพียงใด ผู้ซื้อไม่ใช่ผู้ทรงสิทธิในการเรียกร้องไม่อาจเลือกหนทางการเยียวยาได้เอง ผลของคดีดังกล่าวทำได้เพียงการต่อรองประนีประนอมยอมความ ผู้ซื้อได้รับชดเชยเพียง 13,000 บาท² ซึ่งหากไม่คำนึงถึงค่าเสียหายอย่างอื่น ค่าเสียหายที่ได้ยังไม่เต็มตามราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยงเสียด้วยซ้ำ

นอกจากนี้ กรณีของน.ส. ลฎาภา รัชตะอมรโชติ หรือที่รู้จักกันในนามของวงการบินที่ชื่อว่า “เซอร์รี่ สามโคก” ซึ่งได้กล่าวในเว็บไซต์หนึ่งและจากการให้สัมภาษณ์ในรายการปากโป้งซึ่งออกอากาศเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2557 ว่าเธอต้องการซื้อสุนัขให้เป็นของขวัญกับเพื่อน จึงได้ทำการซื้อสุนัขพันธุ์บีเกิ้ลจากร้านค้าแห่งหนึ่งย่านจตุจักรชื่อ “Dog9Joe” ในราคา 8,000 บาท โดยที่ตัดสินใจซื้อเพราะเห็นว่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมและสภาพร้านเปิดเป็นห้อง

² นายสีบพงษ์ สุวดีพานิช กับ นายอดิเทพ สินรวม กับพวก รวม 3 คน, คำพิพากษาคดีหมายเลขดำที่ ผบ.6848 (ศาลแขวงนนทบุรี 2554).

แอร์จัดเป็นสัดส่วนน่าเชื่อว่ามีมาตรฐานระดับหนึ่ง ทั้งขณะตกลงทำการซื้อขายร้านค้าได้รับรองการันตีว่าถ้าภายในสามวันเกิดปัญหาสุนัขป่วยให้รับเงินค่าสุนัขคืนได้ทันที และหากภายในหนึ่งสัปดาห์หากสุนัขเกิดปัญหาจะเปลี่ยนตัวใหม่ให้ ซึ่งวันแรกที่ทำกรรับมอบสุนัขมีอาการปกติดี แต่ในวันถัดมาสุนัขเริ่มผิปกติและมีอาการชักจนต้องนำส่งโรงพยาบาลก่อนรอบแรก และได้ติดต่อกลับไปร้านจำหน่ายสุนัขดังกล่าวเพื่อให้รับผิชอบแต่กลับได้รับการปฏิเสธ เธอได้พยายามพาไปทำการรักษาหลายแห่งเพื่อรักษาชีวิตของสุนัขไว้ โดยค่ารักษาเพียงวันเดียวเกิดค่าใช้จ่ายเกือบ 10,000 บาท แต่ก็ไม่สามารถยื้อชีวิตสุนัขตัวดังกล่าวได้ เธอกับเพื่อนเสียใจมากเพราะตั้งแต่รับมอบสุนัขมาแม้จะเพียง 5 วันเท่านั้น แต่เธอกับเพื่อนก็ผูกพันกับสุนัขตัวนั้นไปแล้ว³

ประเทศไทยมีกฎหมายที่ใช้คุ้มครองผู้ซื้อในการซื้อขายสินค้าที่มีความชำรุดบกพร่องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบัญญัติอยู่ในเรื่องความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องมาตรา 472 ถึงมาตรา 474 ตามหลักความรับผิดทางสัญญา พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ แต่กฎหมายดังกล่าวก็ยังไม่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ซื้ออย่างเพียงพอ เนื่องจากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ให้ภาระการพิสูจน์กลับตกที่ผู้ซื้อ หรือตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ มีการผลักภาระการพิสูจน์ไปที่ผู้ประกอบการแต่ก็ไม่ใช่ว่าบังคับโดยเด็ดขาด ซึ่งการให้ภาระการพิสูจน์ตกแก่ผู้ซื้อที่ต้องพิสูจน์ว่าความเจ็บป่วยบกพร่องของสัตว์เลี้ยงย่อมเป็นภาระที่ยากยิ่งสำหรับผู้ซื้อ เพราะความเจ็บป่วยบกพร่องนี้ยากที่จะเห็นประจักษ์ได้ง่ายแบบสินค้าทั่วไป ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะอย่างสัตวแพทย์ในการวินิจฉัย และข้อมูลต่างๆของสัตว์เลี้ยงเป็นข้อเท็จจริงเฉพาะของฝ่ายผู้ประกอบการเท่านั้น อีกทั้งกฎหมายยังขาดความชัดเจนของนิยามคำว่า “ชำรุดบกพร่อง” จึงเกิดปัญหาในการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้ซื้อ และการเยียวยาความเสียหายยังคงใช้บังคับแบบสินค้าทั่วไปที่ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจกำหนดและยังมุ่งเยียวยาความเสียหายที่คำนึงถึงมูลค่าราคาสินค้าเป็นสำคัญ แต่สัตว์เลี้ยงเป็นสินค้าที่มีผลต่อจิตใจ นอกจากต้องการการเยียวยาที่เป็นตัวเงินแล้วยังคงต้องคำนึงด้วยว่าเป็นสิ่งที่สามารถเยียวยาความรู้สึกของผู้ซื้อแต่ละรายได้ด้วย นอกจากนี้ กฎหมายของประเทศไทยยังขาดมาตรการเชิงป้องกันปัญหาในการควบคุมผู้ประกอบการให้มีการรับรองรับประกันสุขภาพของสัตว์เลี้ยง การดูแลและเอาใจใส่ในสวัสดิภาพของสัตว์เลี้ยงที่จะจำหน่ายอันเป็นการป้องกันคุ้มครองผู้ซื้อที่ต้นเหตุ ซึ่งเมื่อผู้ประกอบการถือเป็นผู้ประกอบการจึงควรให้ความรับผิดชอบอย่างผู้ประกอบการวิชาชีพ

³ สฎาภา รัชตะอมรโชติ. “เซอร์ สามโคก ประจําานร้านหมา "Dog9joe" จตุจักร”, สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2558, <http://cherry3koktodog9joe.blogspot.com/>

ดังนั้น วิทยานิพนธ์นี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาและเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายที่สามารถให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพเพื่อใช้คุ้มครองผู้ซื้อได้อย่างแท้จริงต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาความเป็นมา ความหมาย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของประเทศไทย เปรียบเทียบกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อสุนัขและแมวในรัฐแคลิฟอร์เนียและรัฐนิวเจอร์ซีย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา

1.2.3 เพื่อวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิ และการเยียวยาความเสียหายของผู้ซื้อที่ได้รับความเสียหายจากการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของประเทศไทย

1.2.4 เพื่อเสนอแนะมาตรการ หรือ แนวทางที่เหมาะสมมาใช้ในการแก้ไขกฎหมายของประเทศไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสุนัขและแมว และให้มีมาตรการทางกฎหมายเชิงป้องกันปัญหาที่ใช้บังคับผู้ประกอบการธุรกิจการค้าซื้อขายสัตว์เลี้ยงให้ปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดอันมีลักษณะเป็นการรับประกันสุขภาพของสุนัขและแมวก่อนนำออกจำหน่ายแก่ผู้ซื้อ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่ต้นเหตุต่อไป

1.3 สมมุติฐานการศึกษา

ธุรกิจการค้าซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวอยู่ภายใต้การบังคับของหลักกฎหมายซื้อขายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ แต่กฎหมายไม่สร้างความเป็นธรรมแก่ผู้ซื้อ เหตุจากสุนัขและแมวไม่ได้ถูกจำแนกจากทรัพย์สินจึงเกิดข้อขัดข้องของภาระการพิสูจน์ การเยียวยาบนหลักค่าเสียหายที่แท้จริง ซึ่งความไม่เป็นธรรมเหล่านี้ควรได้รับการแก้ไข โดยการแก้ไขกฎหมายเฉพาะที่มีเนื้อหาครอบคลุมถึงมาตรการเชิงป้องกัน และการยกระดับให้ผู้ประกอบการธุรกิจซื้อขายสัตว์เลี้ยงให้รับผิดชอบอย่างผู้ประกอบการวิชาชีพ

1.4 ขอบเขตการศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้ ศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อเกี่ยวกับการซื้อขายสุนัขและแมว เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดี

ผู้บริโภค พ.ศ.2551 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2541 และกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงของประเทศไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง (Puppy Lemon Law) ของรัฐแคลิฟอร์เนีย และรัฐนิวเจอร์ซีย์ในประเทศสหรัฐอเมริกา

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ดำเนินการศึกษาค้นคว้าและวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งได้ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ บทความทางวิชาการ รายงานวิจัย เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตลอดจนค้นคว้าหาข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในเว็บไซต์ต่างๆทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเฉพาะที่ใช้คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง โดยรวบรวมและเรียบเรียงเป็นวรรณกรรมแบบบรรยายโวหาร วิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อหามาตรการทางกฎหมายที่สามารถใช้คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงได้อย่างแท้จริง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงความหมาย แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง ซึ่งเป็นเหตุอันเป็นแหล่งที่มาของการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อกรณีการซื้อขายสุนัขและแมว

1.6.2 ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงในปัจจุบันของประเทศไทยและรัฐต่างๆที่มีการบัญญัติกฎหมายดังกล่าวของประเทศสหรัฐอเมริกา

1.6.3 ทำให้ทราบถึงปัญหาทางกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงของประเทศไทย

1.6.4 ทำให้ทราบถึงมาตรการการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการนำมาปรับปรุงกฎหมายที่สามารถเยียวยาผู้ซื้อได้อย่างแท้จริง และให้มีมาตรการเชิงป้องกันปัญหาที่ใช้บังคับผู้ประกอบการธุรกิจซื้อขายสุนัขและแมวให้เปิดเผยข้อมูลสำคัญของสุนัขและแมว จัดให้มีการรับประกันการคุณภาพและสุขภาพของสุนัขและแมวที่จำหน่าย รวมทั้งให้มีมาตรการทางกฎหมายกำหนดความรับผิดชอบกรณีผู้ประกอบการฝ่าฝืนกฎหมายให้ชัดเจน เพื่อนำมาบัญญัติเป็นกฎหมายที่ให้การคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวเป็นการเฉพาะของประเทศไทยต่อไป